

Ennallistamissuunnitelman SOVA Päivitys ja alustavia tuloksia

Projektiryhmän kokous

Tiina Piironen, Jyri Mustajoki, Janne Heliölä, Anna Suuronen,
Heikki Mykrä, Liisa Saikkonen, Virpi Lehtoranta, Maija Tiitu,
Linda Karjalainen
Suomen ympäristökeskus (Syke)
19.3.2026

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Esityksen sisältö

1. SOVA-arvioinnin tilannepäivitys
2. Arvioinnin menetelmät
3. Alustavia tuloksia

Ympäristöarvioinnin tilannepäivitys

- Teemaryhmien välillä vaihtelua toimenpiteiden valmistumisessa ja SOVA-korttien täyttämässä
- Arvioinnissa edistytty pisimmälle TR4 ja TR5 osalta
- Vaikutuksia päästään arvioimaan kun toimenpiteet valmistuvat ja teemaryhmien SOVA-kortit on täytetty

Arvioinnin menetelmät

- Arviointi kohdistuu koko suunnitelmaan
- Perustuu laadullisiin menetelmiin, teorialähtöinen ennakkoarviointi
- Perustana teemaryhmien täyttämät SOVA-kortit, joiden pohjalta arviointia syvennetään
 - kirjallisuus, haastattelut

Toimenpiteiden luokittelu

Toimenpiteen tyyppi

- Selvitys, kehitystyö, ohjauskeinon luominen, toteutus

Toimenpiteeseen liittyvät ohjauskeinot

- Informaatio, taloudellinen, poliittinen, lainsäädännöllinen

Toimenpiteen perimmäinen tavoite

- Fyysinen, maankäytön muutos, seuranta, markkinakäyttäytymisen muutos

Arvioinnin vaihtoehtojen tarkastelu ja vertailu

- VO-0
 - Ympäristön nykytila ja tuleva kehitys ilman suunnitelmaa TR kohteen mukaisesti
 - Perustuu oletukselle että tuleva kehitys jatkuu nykytilan kaltaisena
- VO-1
 - Teemaryhmien tuottamat toimenpide-ehdotukset
- VO-2
 - Valmis luonnos kansalliseksi ennallistamissuunnitelmaksi

1. Tiivistelmä.....	1
2. Ennallistamissuunnitelman sisältö, laadinta ja suhde muihin suunnitelmiin.....	1
2.1 Ennallistamissuunnitelman sisältö.....	1
2.2 Ennallistamissuunnitelman laadinta	1
2.3. Ennallistamissuunnitelman sisältöön vaikuttavat valinnat	1
2.4 Ennallistamissuunnitelman suhde muihin suunnitelmiin.....	1
3. Arvioinnin toteutus	1
3.1 Arvioinnin lähtökohdat.....	1
3.2 Arvioinnin menetelmät ja lähteet	1
3.3 Arvioinnissa käytetyt suunnitelman vaihtoehdot.....	1
3.4 Toimenpiteiden luokittelu	1
3.5 Arvioinnin epävarmuudet	1
4. Merkittävät ympäristöongelmat ja -tavoitteet	1
5. Ympäristön nykytila ja ennallistamissuunnitelman vaikutukset	1
5.1 Ennallistamissuunnitelman ympäristövaikutukset	1
5.1.1 Teemaryhmä 1	1
5.1.2 Teemaryhmä 2	1
5.1.3 Teemaryhmä 3	1
5.1.4 Teemaryhmä 4	1
5.1.5 Teemaryhmä 5	1
5.2 Ennallistamissuunnitelman muut vaikutukset.....	1
5.2.1 Vaikutukset oikeudenmukaisuuteen	1
5.2.2 Vaikutukset viranomaistoimintaan	1
5.2.3 Laadullinen analyysi taloudellisista vaikutuksista	1
6. Ennallistamissuunnitelman sisältöä sekä toimeenpanoa ja seuranta koskevat ehdotukset	1
7. Yhteenveto	1

Ympäristö- selostuksen rakenne

Arvioinnin alustavia tuloksia

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

TR1, luontotyytit, lajit ja lajien elinympäristöt

TR2, meri

TR3, kaupunkiympäristöt

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

TR1, luontotyytit, lajit ja lajien elinympäristöt

- Nykytila kuvataan ympäristöselostuksessa luontotyyppikohtaisesti ja lajien elinympäristöt kuvataan luontotyyppien yhteydessä
- Nykyiset suojelutoimet ja ennallistamistoimet eivät ole mittaluokaltaan riittäviä
- Alustavaa vaikutusten arviointia tehty keskeneräisistä SOVA-korteista (päivitetään lopullisten toimenpiteiden varmistuessa)
- Arvioinnissa on tunnistettu runsaasti positiivisia vaikutuksia, mutta myös ristiriitoja:
 - Luonnon tilan parantuminen vs. luonnonvarojen käyttö
 - Voivat vaikuttaa viranomaistehtäviin
- Luonnon tilaa suoraan parantavia toimia **esitetään monipuolisesti**
 - On kuitenkin vielä epäselvää mitkä toimenpiteistä valitaan lopulliseen ennallistamissuunnitelmaan
- Lisäksi ehdotetaan monenlaista selvitys- ja kehittämistyötä, joiden vaikutuksia on vaikea arvioida
- Epävarmuutta lisää joidenkin luontotyyppien kokonaispinta-ala-arvioiden vaihteluväli

Jokien luonnollisen kytkeytyneisyyden ja jokiin liittyvien tulvatasanteiden luonnollisten toimintojen ennallistaminen

- Esteen poistaminen tehokkain yksittäinen toimenpide jokien ennallistamisessa:
 - Myönteiset vaikutukset vaelluskaloihin, koskimaisiin elinympäristöihin ja koskilajiston monimuotoisuuteen sekä hydrologiaan
 - Myönteisiä vaikutuksia myös virkistyskäytölle
 - Mutta kohteista arvioitu vain vapautuvat jokikilometrit, joten ekologista vaikuttavuutta ei voi tarkemmin arvioida. Vaikutus riippuu mm:
 - Vesistön vaelluskalakannoista ja vaellusyhteyksistä (ylä- ja alapuoliset padot)
 - Valuma-alueen maankäytöstä, vesistön ekologisesta tilasta ja kolonisaatiolähteistä
- Suunnitelmassa kohteena pääasiassa käytöstä poistettuja rakenteita, joten taloudelliset ja sosiaaliset vaikutukset todennäköisesti pieniä

TR2, Meriympäristö

- Ennallistamissuunnitelmassa kuvataan MHS ja VHS toimenpiteet
- Ei vielä tiedossa, kuinka toimenpiteet kirjataan ennallistamissuunnitelmaan
- MHS ja VHS ympäristöarvioinnit on suunniteltu tehtäviksi omissa prosesseissaan

TR3, Kaupunkiympäristöt

- Nykyisellään kaupunkien kasvupaine suuntautuu yhä useammin kaupunkien sisäisille viheralueille, puustoisien alueiden osuus kaupunkien kokonaisalasta on vähentynyt
- Alustavaa vaikutusten arviointia tehty keskeneräisistä SOVA-korteista (päivitetään lopullisten toimenpiteiden varmistuessa)
- Vaikutukset pääosin myönteisiä. Kohdentuvat odotetusti kaupunkiympäristöihin, yhdyskuntiin ja ihmisten terveyteen ja elinoloihin sekä ilmastonmuutokseen sopeutumiseen
- Todennäköisesti vaikutuksia viranomaistehtäviin

TR4, maatalous ja pölyttäjät

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

TR4, Maatalous ja pölyttäjät – yleisiä huomioita

- Tähänastiset toimenpiteet olleet oikeanlaisia, mutta riittämättömiä*
- Pohdinta on rakentunut pitkälti nykyisen CAP-suunnitelman toimenpiteiden varaan > niukasti **uusia** avauksia.
- CAP:n toimenpiteet ja niiden rahoitukset on kuitenkin jo sidottu pari vuotta eteenpäin > vaikea saada **lisäisyyttä** nykyisille toimille.
- **Turvepellot** olleet valmistelun keskiössä – (alueellisesti) tärkeitä maataloudelle, mutta eivät keskeisiä luonnon monimuotoisuudelle.
- **Pölyttäjiä** koskevien toimenpiteiden osalta koordinaatio muiden teemaryhmien kanssa on jäänyt vähäiseksi.
- **Perinnebiotooppien** osalta TR1 ja TR4 osuudet ei kaikilta osin selkeää.
- Määrällisten tavoitteiden, rahoituksen ja vastuutahojen osalta kirjaukset jääneet yleisluonteisiksi.

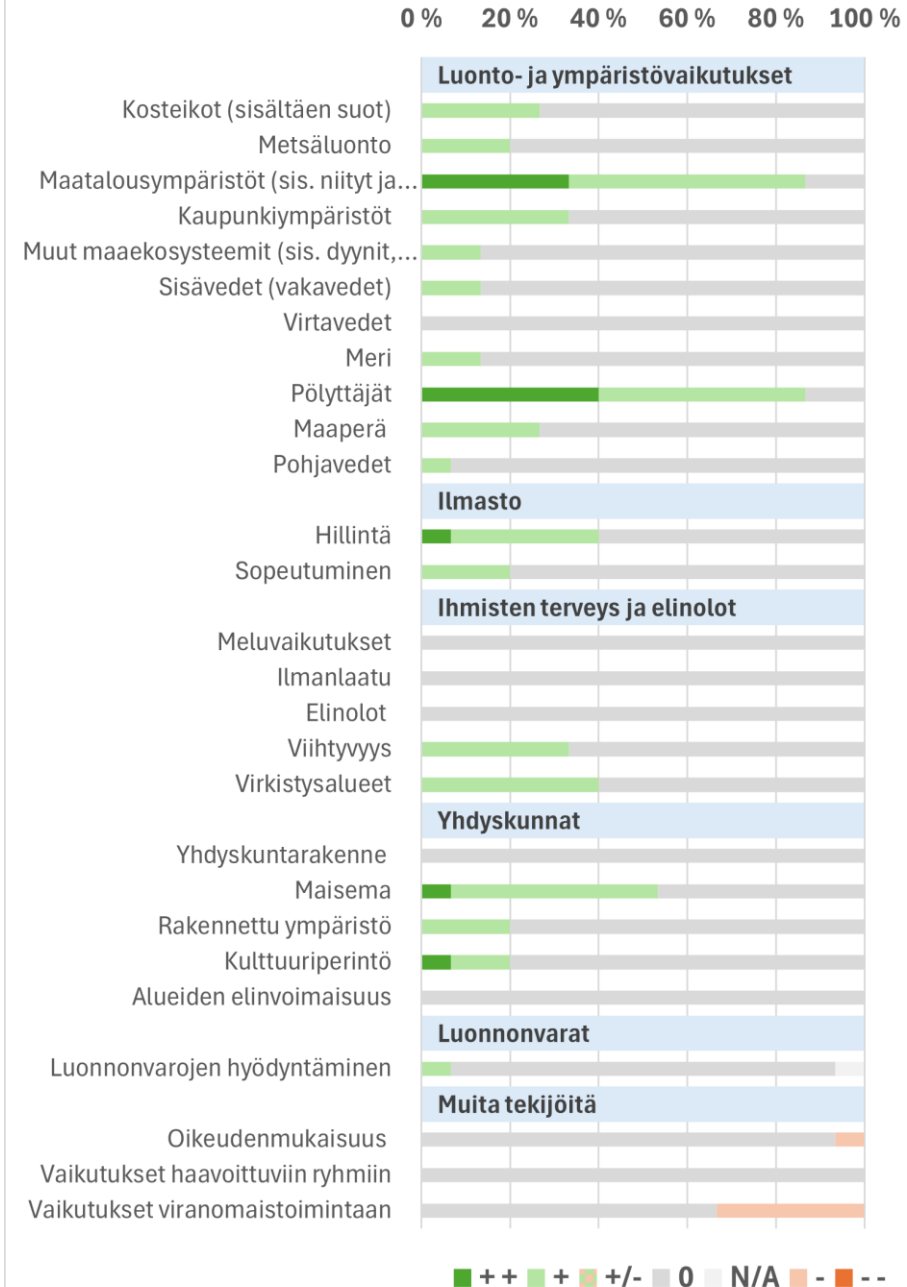
TR4, ehdotukset toimenpiteiksi

- Työryhmä esittänee **yhteensä 15 toimenpidettä**.
- Noudattavat pitkälti aiempia politiikkasuosituksia ja -toimia.
- Sisältävät sekä laaja-alaisia että täsmäkohdennettuja toimia.
 - Talviaikainen kasvipeitteisyys vrt. Peltosirkun suojeleusuunnittelu
- Toimenpiteiden vaikuttavuutta mitataan kolmella indikaattorilla:
 - Peltolinnuston runsaus, Niittyperhosten runsaus, Maisemapiirteet maatalousmaalla
- Osaan toimista saa CAP:n kautta suoraa taloudellista korvausta.
- Turvemaille neljä toimenpidettä/kokonaisuutta.
- Pölyttäjille viisi toimenpidettä/kokonaisuutta – maatalouden ulkopuolelle, sillä useimmat maatalouden toimet hyödyttävät samalla pölyttäjiäkin.

Huomioita vaikuttavuudesta 1

- Ennakoidut myönteiset vaikutukset painottuvat maatalousympäristöön ja pölyttäjiin (odotetusti).
 - Mm. ympäristökesannot, kosteikot; perinnebiotoopit (TR 1)
- Jossain määrin myös mm. maisema, ilmasto.
- Vaikutukset ihmisiin ja yhdyskuntaan vähäisiä, mutta lievästi myönteisiä.
- Voivat lisätä viranomaistehtäviä; taloudelliset vaikutukset riippuvat toteutustavoista ja laajuudesta.
 - Taloudellisia vaikutuksia ei tässä pystytä määrällisesti arvioimaan.

4. Maatalous - Eri vaikutusluokissa olevien toimenpiteiden osuus kussakin kriteerissä

Huomioita vaikuttavuudesta 2

- Luonnon tilaa suoraan parantavia 'kuokkatoimia' esitetään niukasti.
- Niiden sijasta ehdotetaan monenlaista selvitys- ja kehittämistyötä, joiden vaikuttavuutta on vaikea ennakoida.
- **Ohjauskeinoista** tehokkain on lainsäädäntö, jota sisältyy harvaan toimenpiteeseen.
- Yleisimmin esitetään informaatio-ohjausta, jonka vaikuttavuus on epävarmaa ja syntyy vasta tulevaisuudessa.
- **Perimmäiset tavoitteet** ovat silti hyviä ja vaikuttavia – jos päästään toteutukseen asti.
- Toimenpiteille tarvitaan kunnianhimoisia määrällisiä tavoitteita, tai erot vaihtoehtojen VO-0 ja VO-1 vaikuttavuudessa voivat jäädä vähäisiksi.

TR5, metsät

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

TR5, Metsät – yleisiä huomioita

- Työryhmä esittänee **yhteensä 22 toimenpidettä**.
- Keskiössä käytäntöjen kehittämistä ja ohjauskeinojen selvittämistä metsäluonnolle tärkeiden ominaispiirteiden huomioimiseksi metsätaloustoimissa
- Pääosin olemassa olevien menetelmien, järjestelmien tai ohjauskeinojen kehittämistä.
- Toimenpiteiden vaikuttavuutta mitataan seitsemällä indikaattorilla:
 - Yleisten metsälintujen indeksi, kuolleet pystypuut, kuolleet maapuut, eri-ikäisrakenteisten metsien osuus, metsien kytkeytyneisyys, sellaisen metsän osuus, jossa valtalajina ovat luontaiset puulajit, ja puuston monilajisuus.

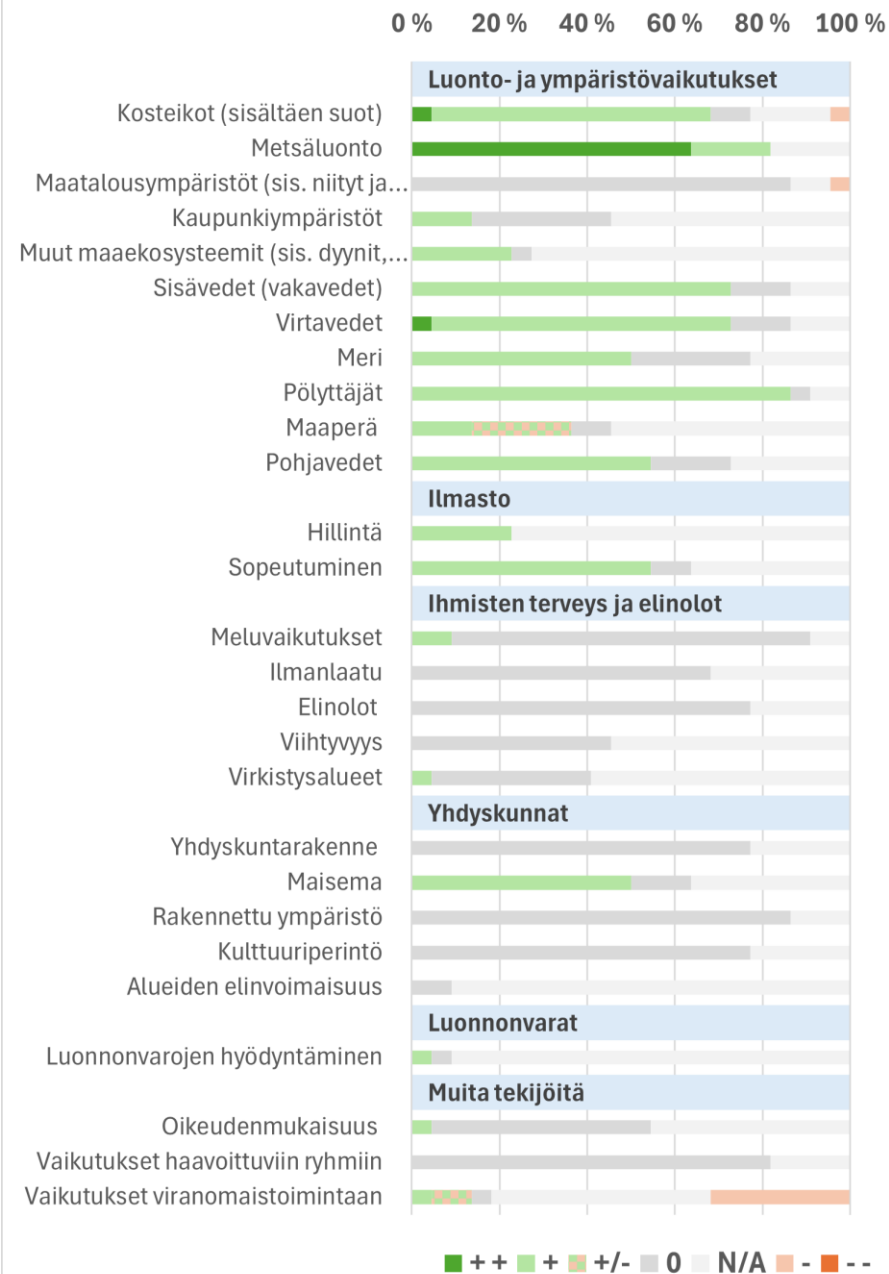
TR5, nykytilan kuvaus

- Pääasiallinen syy metsäluontotyyppien ja metsien eliölajien uhanalaistumiseen on voimaperäinen metsätalous
 - Suomen metsäpinta-alasta noin 86% on metsätalousmaata
- Metsätaloustoimilla suuri merkitys metsäluonnon ja vesiekosysteemien tilalle
- Metsienkäytön ohjaus perustuu pitkälti suosituksiin ja markkinalähtöisiin sertifiointijärjestelmiin
- Nämä eivät ole olleet riittäviä luonnon tilan parantamiseksi

Huomioita vaikuttavuudesta 1

- Ennakoidut myönteiset vaikutukset painottuvat metsäluontoon (odotetusti)
- Myönteisiä vaikutuksia myös kosteikkoihin ja vesistöihin sekä lieviä myönteisiä vaikutuksia laajasti mm. ilmastoon ja pölyttäjiin
- Metsitystuki voi vaikuttaa kielteisesti avoimien maatalousympäristöjen luontoon
- Voivat lisätä viranomaistehtäviä; taloudelliset vaikutukset riippuvat toteutustavoista ja laajuudesta
 - Taloudellisia vaikutuksia ei tässä pystytä määrällisesti arvioimaan.
- Muutokset nykytilaan verrattuna riippuvat:
 - Minkä taseisia muutoksia tavoitellaan
 - Tehdäänkö selvitysten ja kehitystyön pohjalta jatkotoimia ja millaisia ne ovat
 - Vapaaehtoiset toimet vai sitovat velvoitteet

5. Metsä - Eri vaikutusluokissa olevien toimenpiteiden osuus kussakin kriteerissä

Huomioita vaikuttavuudesta 2

- Yleisimmät toimet ovat selvitys- ja kehitystyötä
 - Selvitykset tai kehittäminen eivät välttämättä johda jatkotoimiin, tai yleensä vasta pitkällä viipeellä.
- Lainsäädännön muutoksia selvitetään kahdessa toimenpiteessä
- Taloudellisten ohjauskeinojen kehittämistä sisältyy muutamaaan toimenpiteeseen
- Yleisimmin esitetään informaatio-ohjausta, jonka vaikuttavuus itsessään on epävarmaa, mutta tärkeä muiden ohjauskeinojen tukena
- Toimenpiteet kohdentuvat metsäluonnon kannalta olennaisiin asioihin
- Vaikutuksiin liittyy suuria epävarmuuksia

Arvioinnin seuraavat vaiheet

- TR3, 4 ja 5 arviointien tarkentaminen
- TR1 mahdolliset toteutusvaihtoehdot, toimenpiteiden ja SOVA-korttien valmistuminen
- TR2 arvioinnin lähestymistapa päätettävä sitten, kun tiedetään kuinka VH+MH suunnitelmien ja ES:n kytkentä tullaan tekemään ja esitetäänkö ES:ssa TR2 osalta muita toimenpiteitä
- Ympäristöselostuksen viimeistely
- Ympäristöselostuksen käänös
- Ympäristöselostus lausunnoille suunnitelman kanssa

Kiitokset

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute